

ШАНОВНІ ГРОМАДЯНИ!

Це для Вас АЗБУКА дій, якщо Ви стикнулись із порушеннями прав пацієнта. Застосування цієї інформації не дасть Вам бути обдуреними, ображеними чи беззахисними.

У законодавстві України відсутнє поняття «лікарська помилка», тому помилки, зловживання чи бездіяльність лікарів довести дуже важко, але можливо. У даному матеріалі наведені основні дії для фіксування порушень з якими Ви зможете відстояти свої права у суді.

Основні права пацієнта.

Кожен має право на:

- інформацію про стан свого здоров'я, можливі ризики і негативні наслідки у разі лікування або відмови від нього (дане право включає в себе право на ознайомлення з медичною документацією про себе або законних та уповноважених представників про підопічного);

- Право на етичне і гуманне ставлення до себе;

- Право інформованої згоди або відмови від медичної допомоги;

- Право на ознайомлення з історією своєї хвороби, офіційними медичними документами, будь-якою інформацією, отримаю при обстеженні та лікуванні.

- Право вибору лікаря;

- Своєчасну адекватну медико-санітарну допомогу, включаючи вільний вибір лікаря і лікарського закладу;

- Право на звернення зі скаргами до компетентних органів у разі порушення будь-якого з перерахованих вище прав;

- Право на компенсацію шкоди, завданої здоров'ю;

- Право доступу до стаціонарного хворого інших медичних працівників (не даного стаціонару), родичів, юристів, нотаріусів, духовних служителів.

За неналежне виконання своїх професійних обов'язків медичний працівник несе дисциплінарну або кримінальну відповідальність. Якщо Ваші права порушені, Ви маєте право притягнути його до відповідальності.

«Позбавлення медичного працівника права обіймати відповідну посаду або займатися медичною практикою відноситься

до порушень передбачених Кримінальним кодексом України лише у разі, якщо це мало тяжкі наслідки для хворого (інвалідність або смерть). Відповідні статті Кодексу наведені нижче, рішення приймаються прокуратурою та судом.»

До кримінальної відповідальності медичний працівник може бути притягнений за:

- неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; (стаття 131 Кримінального кодексу України (далі - ККУ)

- розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; (ст. 132 ККУ)

- зараження венеричною хворобою (ст.133 ККУ);

- незаконне проведення абортів (ст.134 ККУ);

- неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей (ст.137 ККУ);

- незаконна лікувальна діяльність (ст.138 ККУ);

- ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст.139 ККУ);

- неналежне виконання професійних обов'язків медичним працівником (ст.140 ККУ);

- порушення прав пацієнта (ст. 141 ККУ);

- незаконне проведення дослідів над людиною (ст. 142 ККУ);

- порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини (ст.143 ККУ);

- насильницьке донорство (ст. 144 ККУ);

- незаконне розголошення лікарської таємниці (якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки) (ст.145 ККУ);

- підміна дитини (ст.148 ККУ);

- незаконне поміщення в психіатричний заклад (ст.151 ККУ);

- незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст.314 ККУ)

- незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних

засобів або психотропних речовин (ст.319 ККУ);

- порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст.320 ККУ);
- порушення правил боротьби з епідеміями (ст.325 ККУ);
- службове підроблення (в т.ч. медичної документації) (ст. 366 ККУ).

Щоб застосовувати одну з наведених вище статей, повинна бути хоч одна із чотирьох складових:

1. Вина (з необережності чи злого умислу).
2. Шкода – фізична або моральна, чи естетична.
3. Неправомірність поведінки медика (бездіяльність також відноситься до цього пункту).
4. Причинно-наслідковий зв'язок між діями медика та заподіяною шкодою.

Якщо ви вбачаєте порушення ґрунтуючись на вищезазначених нормах, вам потрібно якомога більше зібрати доказів, особливо, якщо будете звертатись до суду.

Доказами можуть бути:

- офіційно зареєстрований виклик швидкої допомоги (дані зберігаються на станції швидкої допомоги);
- рецепти на призначення лікарських засобів, рекомендації, аналізи, довідки, консультативні висновки лікарських спеціалістів тощо,
- історія хвороби;
- медична картка;
- амбулаторна картка;
- Акти обстеження;
- результати амбулаторних досліджень;
- медичні журнали (містять всю інформацію про лікування пацієнта);
- свідки;
- диктофонні записи (якщо ви попередили співрозмовника про такий запис)
- інші можливі документи пов'язані з вашим здоров'ям.

УВАГА! Медична документація, яка міститься в лікарні «має властивість» зникати, змінюватись, переписуватись. Вам потрібно з усього **швидко робити** всі можливі копії – ксерокопії (вимагати підтверджувати копії підписом відповідальних осіб лікарні, в крайньому випадку свідків), фотографувати (в т.ч. на телефон), користуватись диктофоном (з повідомленням).

Для зрозумілості наведемо приклади конкретних дій.

У разі неналежного надання медичної допомоги, завдання шкоди тощо **громадянин має право** і повинен обов'язково зробити наступне:

1. ОБОВ'ЯЗКОВО запишіть дату виникнення проблеми, номер своєї палати; ПІБ, адресу та телефони хворих, які лежать разом з Вами у палаті (для можливих свідчень у подальшому); ПІБ лікаря та медичного персоналу, які проводили операцію, або надавали Вам послуги, ПІБ завідуючого відділенням.

2. Вимагайте «Книгу скарг» і зробіть у ній запис (скаргу) з повідомленням про випадок, що трапився із зазначенням, на Вашу думку, винних осіб (сфотографуйте сторінку із записом, попередню та першу сторінку книги, зафіксуйте нумерацію сторінок).

3. Вимагайте від лікаря зробити запис про стан здоров'я в медичну картку, історію хвороби, зафіксувати у медичному журналі, амбулаторній картці.

Тобто, Ви маєте право наполягати і прослідкувати ведення медичної документації про надання Вам медичної допомоги. Також Ви маєте право отримати копії медичних документів.

Увага, трапляються випадки, коли лікарі записують інші діагнози ніж наявні у Вас або переписують історію хвороби. Перевіряйте та перечитуйте документи.

4. Обов'язково вимагайте виписку з історії хвороби. Вона повинна бути засвідчена підписами: 1)лікуючого лікаря, 2)завідуючим відділенням, 3)керівником закладу охорони здоров'я. (перечитайте обов'язково, якщо почерк не зрозумілий вимагайте автора процитувати написане).

5. У разі порушення Ваших прав, або незгоди або з інших причин, які вказують на грубі порушення, одразу доцільно написати скаргу головному лікарю (див. ДОДАТОК 1) та зробити з неї копію. Скаргу зареєструвати в канцелярії лікарні, на копії скарги працівники канцелярії зобов'язані зробити відмітку (штамп із датою та номером) про отримання скарги.

6. Якщо проблема стосується оперативного втручання (операції) необхідно зробити Акт обстеження місця ураження на тілі (описову частину стану здоров'я, або післяопераційного стану тощо в залежності від Вашої ситуації).

Увага! Перечитайте, щоб записані відомості в Акті відповідали дійсності (трапляються випадки, коли оглядають рану на грудній клітині, а описують огляд спини). Малоімовірно, що Вам об'єктивно зроблять Акт обстеження в лікарні, де лікувались, тому доцільно зробити його в іншій лікарні, можливо в іншій області.

Увага! Всі ці документи робляться і повинні робитися за один день, одразу за Вашою вимогою. Трапляються випадки зволікання, працівники медичного закладу знаходять безліч способів затягнути на декілька днів надання Вам документів. Будь-яким чином вимагайте отримання трьох документів – медичної картки, виписку з історії хвороби, Акту обстеження з останніми записами.

Пам'ятайте! Якщо вам роблять операцію, Ви чи Ваші рідні дають на це згоду (письмову). Якщо Вам зробили хірургічне втручання з непрофесійності, необережності або навмисно на іншому місці тіла ніж Ви давали згоду, це відноситься до умисного ушкодження здоров'я та має кримінальне покарання.

7. Для розгляду питання у суді Вам необхідно отримати Акт судово-медичної експертизи.

Даний Акт може робитись від кількох днів до півтора року. Термін його отримання, сутність записаного, залежить від судмедексперта, його професійності, об'єктивності чи зацікавленості та резонансності справи тощо. Будь-яким чином вимагайте пришвидшення.

8. Якомога швидше подайте заяву у місцеву прокуратуру про ушкодження Вашого здоров'я відповідним лікарем із додатком копії де відображено ушкодження, копію виписки з історії хвороби, копію Акта обстеження. Якщо матеріали Ви ще не зібрали, подавайте одну заяву, додатки потім доповните.

9. Надішліть скаргу до Управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації з вимогою створити комісію та здійснити перевірку.

Управління, відповідно до вимог наказу МОЗ України від 28.11.2012 № 752 «Про порядок контролю якості медичної допомоги», **зобов'язане створити комісію** з розгляду зазначеного питання.

УВАГА! Відповідно до статті 18 Закону України «Про звернення громадян» громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою має право

бути присутнім при їх розгляді, особисто брати участь у перевірці поданої заяви чи скарги, особисто викласти аргументи та знайомитися з матеріалами перевірки.

У зверненні, яке Ви будете писати до обласного управління охорони здоров'я обов'язково в кінці зазначте: *«Відповідно до статті 18 Закону України «Про звернення громадян» прошу мене особисто, завчасно повідомити про дату, місце і час розгляду комісією моєї заяви (скарги) у зв'язку з моєю вимогою бути присутнім під час її розгляду. тел... адреса.....»* Порада - коли ви будете йти до комісії на розгляд своєї скарги візьміть із собою адвоката.

10. Дочекатись відповіді з обласного управління охорони здоров'я. Якщо Ви не погоджуєтесь з висновками зазначеної Комісії, ви може звернутись до Міністерства охорони здоров'я України, яке відповідно до вимог вище зазначеного наказу, або наказу МОЗ України від 10.02.2011 № 80 «Про затвердження Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26.05.2011 за № 634/19372 **створює клініко-експертну комісію МОЗ України.**

В даному випадку Ви також можете скористатись правом бути присутнім на розгляді своєї заяви (скарги).

У разі виявлення ознак злочину МОЗ України має право направляти матеріали перевірки до правоохоронних органів для відповідного реагування. Вимагайте реалізації такого права.

11. Дочекайтесь відповіді з прокуратури. Якщо відповідь прокуратури Вас також не влаштовує, звертайтеся до Генеральної прокуратури України.

12. Відповідно до статті 20 Закону України «Про звернення громадян» відповідь Вам повинні надати протягом **одного місяця**. Якщо розгляд Вашого питання потребує більше терміну, керівник відповідного органу зобов'язаний Вас повідомити. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, **не може перевищувати 45-ти днів**.

Якщо Вам не надали відповідь у визначений строк, звертайтеся до правоохоронних органів та Національного агентства з питань державної служби України (щодо держслужбовців).

13. Якщо Ваші питання не вирішуються на рівні області, тоді окрім Ваших безпосередніх звернень до державних органів, паралельно звертайтеся до народного депутата України у Вашому окрузі, бажано на особистому прийомі, з проханням надіслати Ваші

звернення та скарги до МОЗ України та Генпрокуратури, поясніть сутність, просить взяти питання на контроль. Якщо реагування немає, звертайтеся до іншого депутата та комітетів.

14. Також Ви можете звернутись до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

15. Після отримання всіх відповідей, зібраних матеріалів доцільно звертатись до суду.

УВАГА! Якщо Ви до суду звернетесь під час коли матеріали будуть розглядатись органами виконавчої влади та правоохоронними органами, ці ж органи можуть припинити розгляд Вашої справи посилаючись на те, що матеріали і справа знаходиться на розгляді у суді. Ви позбавите себе можливості (шансу) врегулювати питання та зібрати якомога більше інформації чи доказів.

16. Робіть обов'язково! Якщо Ви надсилаєте звернення, заяви чи скарги поштою, оформлюйте їх «з повідомленням», «рекомендаційне», «пріоритетне». Це буде коштувати на 5-10 грн. дорожче, але будьте впевнені, що вони обов'язково надійдуть до адресата. Квитанції, чеки зберігайте!

17. ПАМ'ЯТАЙТЕ! Про корпоративний дух, «кругову поруку» серед працівників медицини, Вам всюди будуть ставити «палки в колеса», зволікати, відмовляти, намагатися написати недостовірну інформацію.

УВАГА! Документацію, копії мед.документів у лікарні після «інциденту» Вам дуже бажано зібрати у перші 1 - 2 дні (по гарячим слідам). Якщо Ви бачите, що всі Ваші прохання ігноруються, затягуються, документи не надаються, лікарі зникають (посилаючись на хворобу або кінець зміни) і Ви опиняєтесь у глухомо куті, радимо іти на крайні міри – викликайте міліцію «102» до лікарні посилаючись на ст.136, 139, 141 ККУ (загроза життю і здоров'ю). Це змусить виконувати Ваші законні вимоги і буде ще одним доказом у суді.

Не думайте, що скарга чи заява зашкодить пацієнту, навпаки це буде контрольним документом, щоб не зробили гірше і змусить медичних працівників відноситись сумлінніше та відповідальніше.

До відома! Після зроблених Вами дій при існуванні явної провини лікаря, він буде намагатися одразу звільнитися за власним бажанням, щоб не нести відповідальність, а медичний заклад буде писати відписки, що така особа в лікарні не працює.

ДОДАТОК 1

ЗРАЗОК ЗРАЗОК ЗРАЗОК

Головному лікарю
Житомирської обласної лікарні
прізвище ім'я по батькові _____
від: прізвище ім'я по батькові _____
проживаю: адреса, телефон _____

ЗАЯВА

про неналежне лікування лікарем ПІБ, що призвело до погіршення стану здоров'я
або про несвоєчасне надання медичної допомоги, що призвело до _____
(вказуєте коротку сутність проблеми)

Я, прізвище, ім'я, по батькові, _____ року народження з 25.01.2013 року
знаходжусь на лікуванні у стаціонарі у відділенні назва відділення лікарні
назва лікарні з діагнозом вказати діагноз. Моїм лікуючим лікарем є
прізвище, ім'я, по батькові.

До лікарні я потрапив(ла) дата 2013року з діагнозом _____ в
стані _____. Проходив(ла) лікування.....(коротко вказуєте про лікування, які
приймали ліки, які процедури проходили, що з Вам відбувалось ! коротко!)

Зазначаєте про день коли Вам стало гірше, після чого Вам стало гірше або у
зв'язку з чим стало гірше (на Вашу думку).

Витрати, які здійснювались також доцільно вказати в т.ч. неофіційні
(коротко).

Також вкажіть прізвища працівників медичного персоналу, які були причетні
до лікування або безпосереднього!!! обслуговування, надання мед.допомоги.

Необхідно конкретно вказати особу, яка, на Вашу думку, порушила Ваші права
(лікаря, медсестри тощо), чи яка, Ви вважаєте, причетна до погіршення стану
здоров'я, чи яка вплинула своїми діями чи бездіяльністю на стан здоров'я.

Якщо заяву пише представник чи родич хворого, доцільно писати від свого мені
про події, які відбувались із хворим.

УВАГА! Викладена Вами інформація повинна бути стисла, лаконічна, зрозуміла
у межах 1,5-2 сторінки. ПОРАДА – прочитайте написану заяву сторонній особі, якщо
вона зрозуміє суть проблеми, заяву можна подавати, якщо ні, доопрацюйте її.

У зв'язку з вищенаведеним, прошу здійснити службове розслідування щодо
встановлення особи, яка здійснила вказуєте суть порушення, вжити заходів
реагування, в тому числі встановити відповідність займаній посаді та про результати
розгляду повідомити мене у встановлений законом строк.

АБО

У зв'язку з вищенаведеним, прошу здійснити службове розслідування щодо
правильності лікування лікарем _____, що призвело до погіршення
стану здоров'я (або _____ наслідків)

Відповідно до статті 18 Закону України «Про звернення громадян» прошу
завчасно мене повідомити про час та місце розгляду моєї заяви з метою особистої
участі та ознайомлення з матеріалами службового розслідування.

дата

підпис

прізвище

ДОДАТОК 2

ЗРАЗОК ЗРАЗОК ЗРАЗОК

**Начальнику Управління охорони здоров'я
Київської ОДА (ПІБ)**

адреса:

або

**Міністерство охорони здоров'я України
01601, м.Київ, вул. Грушевського, 7**

від Іванова І.І. адреса:

тел. для контактів:

**Скарга
на неправомірні дії лікаря
Горбункова Семена Семеновича**

12 лютого 2013 року, я, Іванов Іван Іванович звернувся за медичною допомогою в поліклініку № ____ (*адреса лікарні*) з приводу гострого болю в області лівої нирки. Лікар Горбунков Семен Семенович повідомив, що не буде мене приймати, оскільки робочий день у нього закінчився, хоча було ще 19.30, а прийом за графіком проводиться до 20.00 год.

Я попросив лікаря прийняти мене, сказав, що дуже погано себе почуваю, на що він мені відповів «якщо тобі погано, виклич швидку». Я повідомив, що лікарі швидкої допомоги порадили мені звернутися в поліклініку за місцем проживання за підозрою на гострий пієлонефрит, що я і зробив. На це Горбунков С.С. в дуже грубому тоні відповів, щоб я викликав швидку допомогу ще раз, якщо мені так погано або приходив завтра. У зв'язку з тим, що я не отримав вчасної медичної допомоги, це призвело до (*болю, погіршення стану здоров'я, зараження і т.ін...*)

ВВАЖАЮ, що своїми діями лікар Горбунков С.С. грубо порушив мої права на отримання медичної допомоги відповідно до Конституції (ст.49) і Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (ст.6).

ПРОШУ:

1. Відреагувати на протиправні дії лікаря Горбункова С.С. і оцінити його кваліфікацію та відповідність займаній посаді.

2. Письмово відповісти мені в установленому порядку.

Прошу Вас поставитися до моєї скарги з належною відповідальністю, поведінка Горбункова С.С. очевидно, є для нього повсякденною нормою. Все перераховане є прямою загрозою здоров'ю пацієнтів і руйнує довіру і повагу до лікарів.

У разі неналежного реагування залишаю за собою право звернутись до правоохоронних або судових органів.

**З повагою
дата**

підпис

Іванов І.І.

ДОДАТОК 3

Начальнику Головного Управління охорони
здоров'я в Житомирській області
ПІБ, адреса:

або

Міністру охорони здоров'я України
ПІБ, адреса:

від: *прізвище ім'я по батькові*
проживаю: *адреса, телефон*

ЗВЕРНЕННЯ

щодо створення клініко-експертної комісії та проведення перевірки порушення
лікарем ПІБ (*вказуєте суть порушення*), що призвело до _____
або

щодо створення клініко-експертної комісії та проведення перевірки про
несвоєчасне (*або неналежне*) надання медичної допомоги, що призвело до _____

Я, *прізвище, ім'я, по батькові*, звертаюся з проханням створити клініко-
експертну комісію для перевірки _____ *вказуєте суть проблеми*.

25.01.2013 року я потрапив(ла) до назва лікарні з діагнозом _____,
перебував(ла) у відділенні назва відділення, у палаті № _____, моїм лікуючим
лікарем був(ла) _____ *вказуєте прізвище, ім'я, по батькові*.

Проходив(ла) лікування.....(*коротко вказуєте про лікування, які
процедури проходили, які приймали ліки, що з Вами відбувалось.*)

*Зазначаєте про день коли Вам стало гірше, після чого Вам стало гірше
або у зв'язку з чим стало гірше (на Вашу думку).*

*Витрати, які здійснювались також доцільно вказати в т.ч. неофіційні
(коротко).*

*Також вкажіть прізвища працівників медичного персоналу, які були
причетні до лікування або безпосереднього!!! обслуговування, надання мед.
допомоги.*

*Необхідно конкретно вказати особу, яка, на Вашу думку, порушила
Ваші права (лікаря, медсестри тощо), чи яка, Ви вважаєте, причетна до
погіршення стану здоров'я, чи яка вплинула своїми діями чи бездіяльністю на
стан здоров'я.*

*Якщо заяву пише представник чи родич хворого, доцільно писати від
свого мені про події, які відбувались із хворим.*

УВАГА! Викладена Вами інформація повинна бути стисла, лаконічна,
зрозуміла у межах 1,5-2 сторінки. **ПОРАДА** – прочитайте написану заяву
сторонній особі, якщо вона зрозуміє суть проблеми, заяву можна подавати,
якщо ні, доопрацюйте її.

Прошу створити клініко-експертну комісію та здійснити перевірку
правильності лікування або вказуєте сутність прохання, проблеми, що
призвело до погіршення стану здоров'я (*або зазначаєте про наслідки, які
стались*)

Відповідно до статті 18 Закону України «Про звернення громадян»
прошу завчасно мене повідомити про час та місце розгляду моєї заяви з метою
особистої участі та ознайомленням з матеріалами перевірки.

дата

підпис

прізвище

ДОДАТОК 4

ЗРАЗОК ЗРАЗОК ЗРАЗОК

Прокурору _____
прізвище, ініціали.

від: *прізвище ім'я по батькові*
проживаю: *адреса, телефон*

ЗАЯВА

щодо несвоєчасного надання медичної допомоги, що призвело до _____
або

щодо незаконного хірургічного втручання, що призвело до _____
або

щодо неналежного виконання професійних обов'язків медичним працівником
або

про порушення кримінальної справи у зв'язку з _____
(коротко зазначаєте ту ситуацію, яка виникла у даному випадку з вами)

Я, прізвище, ім'я, по батькові, звертаюся із заявою про _____

ВИКЛАДАЙТЕ ІНФОРМАЦІЮ ПО АНАЛОГІЙ ЯК У ЗВЕРННІ ДО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (ДОДАТОК 3)

Викладена Вами інформація повинна бути стисла, лаконічна, зрозуміла у межах 2 сторінок. ПОРАДА – прочитайте написану заяву сторонній особі, якщо вона зрозуміє суть проблеми, заяву можна подавати, якщо ні, доопрацюйте її.

Відповідно до статті (*див. на стор. 61 яка стаття підходить*) Кримінального кодексу України, статті 214 Кримінального процесуального кодексу України, прошу порушити кримінальну справу відносно (*вказуйте кого ПІБ*), провести слідчі дії та притягнути винних осіб до відповідальності.

Керуючись статтями 131, 154 КПК України, прошу відсторонити від посади (здійснення медичної практики) лікаря (*ПІБ*) на період кримінального провадження.

Про результати розгляду прошу мене повідомити у визначений законом строк.

дата

підпис

прізвище

УВАГА! Згідно ч.1 статті 154 КПК України, відсторонення від посади може бути застосовано до особи, яка підозрюється у вчиненні злочину середньої тяжкості, тяжкого чи особливо тяжкого злочину.

Дії медичного працівника, які мають наслідок інвалідності для пацієнта є не нижче середньої тяжкості злочину.

ДОДАТОК 5

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо Ви невдоволені наданням медичної допомоги у лікарні, Ваш стан здоров'я погіршується, або Вас виписують з лікарні і Ви відчуваєте, що легше не стало, Вас хочуть просто «випхати», в такому разі Вам доцільно написати офіційне звернення до головного лікаря установи.

Дане звернення допоможе Вам у подальшому захистити свої права, у крайніх випадках буде доказом при розслідуваннях прокуратури та розгляду у суді щодо неналежного надання медичної допомоги.

ЗРАЗОК ЗРАЗОК ЗРАЗОК

Головному лікарю
Черкаської обласної лікарні
прізвище ім'я по батькові

від: *прізвище ім'я по батькові*
проживаю: *адреса, телефон*

ЗАЯВА

про неналежне надання медичної допомоги та погіршення стану здоров'я

Я, прізвище, ім'я, по батькові, _____ року народження з 25.01.2013 року знаходжусь на лікуванні у стаціонарі у відділенні назва відділення лікарні назва лікарні з діагнозом вказати діагноз. Моїм лікуючим лікарем є прізвище, ім'я, по батькові.

До лікарні я потрапив(ла) дата 2013 року з діагнозом _____ в стані _____. Проходив(ла) лікування протягом (семи днів (операцію))... Мені було проведено .....(коротко вказуєте про лікування, які приймали ліки, які процедури проходили, що з Вами відбувалось ! коротко!)

На даний час відчуваю себе погано, покращення мого здоров'я не відбувається. Відчуваю болі вказуєте де Вас болить, інші симптоми які є у Вас.

Відповідно до статей 6, 52 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», прошу надати мені своєчасну, якісну та кваліфіковану медичну допомогу.

дата

підпис

прізвище

Заяву зареєструвати у канцелярії лікарні, на копії заяви зробити відмітку.

Якщо працівники лікарні відмовляться приймати заяву (що заборонено законом), Вам необхідно залишити заяву, написати ще один оригінал заяви і відправити його поштою (попросити рідних, знайомих... щоб це зробили)

Відправляти: «з повідомленням», «рекомендаційним» «з описом вмісту конверту (заява до лікарні про неналежне надання медичної допомоги)».

ДОДАТОК 6

«___» _____ 201__ року

**Жовтневого районного суду
м. Дніпропетровська
49044, м. Дніпропетровськ,
вул. Паторжинського, 18А**

Позивач:

Адреса: _____
тел.: _____

Відповідач

Адреса: _____
тел.: _____

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про відшкодування матеріальної та моральної шкоди завданої внаслідок злочину

У провадженні _____ районного суду знаходиться кримінальна справа № _____ по обвинуваченню громадянина _____ у скоєнні злочину, передбаченого ч. __ ст. __ КК України, а саме _____ (вказати вид злочину).

Додаток №2 Постанова про порушення кримінальної справи № _____ від _____ р.

Даним злочином мені було спричинено моральних та фізичних страждань, що виразилось у сильних душевних переживаннях, страхах, фізичному болю. В результаті (*азначити вид злочину*) мені були завдані (*азначити що було завдано*), які потягли за собою втрату працездатності, на підтвердження чого _____ *назва* лікарня надала довідку та листок непрацездатності № _____ від _____ року строком до *дата* року (додається).

Протягом лікарняного я лікував (*азначити які саме розлади здоров'я лікувались*), завдані мені (*азначити ПІБ відповідача*), з цією метою я купував дорогі ліки в Аптеці № _____ за адресою м. _____ вул. _____ на підтвердження чого надаю чеки на загальну суму _____ грн.

Таким чином, завдану мені моральну шкоду я оцінюю в _____ грн.

Відповідно до пп. 2, 6 ч.1 ст.5 Закону України «Про судовий збір» звільняються від сплати державного мита позивачі за позовами про відшкодування збитків, заподіяних каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також смертю фізичної особи та позивачі за подання позовів про відшкодування матеріальних збитків, завданих внаслідок вчинення злочину.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст.22, 23, 1168 ЦК України,

ПРОШУ:

1. Стягнути з (*ПІБ відповідача*) на мою користь _____ грн. матеріальної шкоди та _____ грн. в якості відшкодування моральної шкоди.

Додатки:

1. Копія паспорту (*азначити ПІБ позивача, ким і коли виданий паспорт*)
2. Копія постанови про порушення кримінальної справи № _____ від _____ р.
3. Довідка *назва* міської лікарні №2 від 12.10.2008р.
4. Листок непрацездатності.
5. Чеки на покупку ліків.
6. Квитанція про оплату курсу лікування.
7. Квитанція про оплату витрат на ІТЗ.
8. Копія позовної заяви з додатками для відповідача.

ПІБ

підпис

ДОДАТОК 7

" ___ " _____ 201__ року

Дніпровський районний суд м. Києва
Адреса:

Позивач:

Адреса: _____ тел.:

Відповідач:

Адреса: _____ тел.:

ПОЗОВНА ЗАЯВА

**про відшкодування майнової та моральної шкоди,
завданої медичним працівником (ціна позову _____ грн)**

дата року я ПІБ, звернулася до приймального відділення (назва медичної установи) для лікування моєї десятимісячної дитини (ПІБ), у якої вночі піднялась температура до 38,5 градусів. Нас направили до лікаря (ПІБ) та помістили на стаціонарне лікування.

Лікар оглянув дитину, запитав які симптоми супроводжують існуючий стан здоров'я, виписав направлення на загальний аналіз крові та сечі. Після отримання аналізів лікар повідомив, що це можливо інфекція і потрібно лікувати антибіотиками. Спочатку призначили антибіотик амоксицилін, який давали дитині чотири дні, але поліпшення стану здоров'я не відбулось, температура трималася у межах 38-40 градусів. Потім лікар повідомив, що даний антибіотик не допомагає і його потрібно замінити іншим лорикацилом. Я запитала у лікаря чи знає він від чого лікує дитину, який діагноз, які наслідки приймання таких препаратів, але він мені нічого не відповів і сказав, що поки не можуть встановити діагноз, потрібно чекати. Так, мою дитину прокололи ще три дні і покращень все ж таки не відбувалось.

Не витримавши того, що дитина перебуває вже один тиждень з високою температурою, яка супроводжується проносом, періодичною рвотою, відсутністю апетиту, мій чоловік (ПІБ) взяв відпустку за власний рахунок та поїхав до м.Києва у лікарню «Охматдит» домовлятися про лікування дитини у даному закладі. На наступний день дата 20 р. він забрав мене та дитину до лікарні «Охматдит», де ми вилікували дитину.

Вищевказані дії лікаря (ПІБ) грубо порушують вимоги чинного законодавства, зокрема: ст. 39 Основ законодавства України про охорону здоров'я, де зазначено, що медичний працівник зобов'язаний надати пацієнтові в доступній формі інформацію про стан його здоров'я, мету проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогноз можливого розвитку захворювання, у тому числі наявність

ризиком для життя і здоров'я; окрім того, порушено ч.3 ст. 6, ст. 20 Етичного кодексу лікаря України.

Керуючись вищезазначеними нормами чинного законодавства вважаємо, що (назва закладу) та Управління охорони здоров'я у (назва) повинні відшкодувати нам матеріальну шкоду у розмірі _____ грн, за порушення законних прав пацієнта (нашої дитини), на отримання повної та достовірної інформації, надання кваліфікованої медичної допомоги, та даремно витрачені грошові кошти на аналізи, ліки, та інші витрати (додаються) пов'язані з неналежним та непрофесійним лікуванням нашої дитини у закладі (назва) лікарем (ПІБ) з наступних підстав:

Відповідно до ст. 1189 ЦК України особи, спільними діями або бездіяльністю яких було завдано шкоди, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим. Відповідно до ч.1 ст. 1166 ЦК України майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Згідно з п. 5 Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» відповідальність юридичної особи настає лише у випадках, коли особа, з вини якої заподіяна шкода, знаходиться з даною організацією в трудових відносинах, і шкода, заподіяна нею у зв'язку з виконанням трудових (службових) обов'язків, незалежно від того, постійним, сезонним, тимчасовим за трудовим договором чи на інших умовах вона була працівником цієї організації. Із змісту п. 9 вищевказаного Пленуму Верховного суду України вбачається, що коли відшкодування шкоди в натурі неможливе, потерпілому відшкодовуються в повному обсязі збитки відповідно до реальної вартості на час розгляду справи втраченого майна, робіт, які необхідно провести, щоб виправити пошкоджену річ, усунути інші негативні наслідки неправомірних дій заподіювача шкоди.

Таким чином на неефективне лікування у (назва лікарні) нами було затрачено _____ грн. також внаслідок того, що чоловік змушений був взяти відпустку за власний рахунок, щоб знайти іншу лікарню для лікування нашої дитини, він втратив __ грн.. заробітку. В загальному наші витрати пов'язані з неналежним, непрофесійним та неякісним лікуванням нашої дитини складають __ грн., що підтверджується документами.

Також слід зазначити, що відповідачі своїми непрофесійними та некваліфікованими діями завдали нам моральної шкоди, яка полягає

у моїх та чоловіка душевних стражданнях, нервових зривах, які були завдані працівником відповідача, шляхом ненадання інформації про діагноз, невжиття заходів для його встановлення, застосування антибіотиків навмання, відсутності покращення стану здоров'я, тощо.

Доводжу до відома суду, що під час лікування дитини та протягом її одужання після повернення з «Охматдиту» у мене відбувались нервові зриви, порушився сон та був відсутній апетит, зіпсувалися стосунки з оточуючими людьми, у мого чоловіка була депресія, роздратованість у спілкуванні з батьками та в трудовому колективі (факт нервового кризи підтверджується довідкою).

Спричинену відповідачем моральну шкоду ми оцінюємо в _____ грн.

Відповідно до статті 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Відповідно до ст. 1167 ЦК України моральна шкода завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини. Згідно із ч.1 ст.1172 ЦК України юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків.

На підставі вищевикладеного та керуючись ст.ст. 23, ч. 1 ст. 1166, 1167, ч. 1 ст. 1172, 1189 ЦК України; п. «і» ст. 6, п. «е» ст. 7, ст. 8, 39 Основ законодавства України про охорону здоров'я; ч. 3 ст. 6, ст. 20 Етичного кодексу лікаря України; п. 5, п. 9 Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди»,

ПРОШУ:

1. Прийняти позовну заяву до свого провадження
2. Стягнути з (*назва медичної установи*) на нашу користь в рахунок компенсації, спричиненої нам майнової шкоди в сумі _____ грн. та моральної шкоди – _____ грн., завдану нам неправомірними діями медичного працівника ПІБ під час виконання нею своїх трудових обов'язків.

Витребувати з дослідницьких лабораторій квитанції, які підтверджують факт оплати проведених аналізів і затрачену на них сум (заява про витребування доказів додається)

Додатки: (вказуєте перелік документів, що додаєте)

підпис

ПІБ

«___» _____ 20__ р. Черкаський районний суд _____ адреса _____.

позивач: Шепов Олександр Васильович, _____ адреса, _____ тел..

відповідач: Черкаська міська лікарня, _____ адреса _____ тел..

ПОЗОВНА ЗАЯВА

про відшкодування матеріальної та моральної шкоди (ціна позову – 12800 грн)

02.02.2013 року я, Шепов Олександр Васильович, травмував кисть правої руки. Того ж дня я звернувся за медичною допомогою до травмпункту Черкаської міської лікарні. Черговим лікарем-травматологом було встановлено діагноз “Краєвий перелом променевої кістки в типовому місці без зміщення відламків” та накладено гіпсову пов’язку.

06.02.2013р., під час чергового огляду, лікарем-травматологом мені встановлено діагноз “Забій правого променевоzap’ястного суставу”.

15.02.2013р. під час огляду мені було встановлено діагноз “Перелом променевої кістки. Забій променевоzap’ястного суставу”, а 22.02.2013р. лікарями травматологічного відділення Черкаської міської лікарні було знято гіпсову пов’язку, встановлено діагноз: “Перелом променевої кістки правого передпліччя” та прийнято рішення про проведення повторного рентгенконтролю правого передпліччя. Після повторного рентгенологічного дослідження встановлено діагноз “Вивих напівмісяцевої кісточки”.

26.02.2013 року я звернувся за медичною допомогою до Міської клінічної лікарні № 5 м. Києва, де було встановлено діагноз “Застарілий перелунарний вивих правої кисті”. 01.03.2013 року мені було проведено операцію по вправленню вивиху з фіксацією кисті спицями. З 26.02.2013 року по 07.03.2013 року я перебував на стаціонарному лікуванні в Інституті травматології та ортопедії АМН України в м. Києві.

Стаття 49 Конституції України гарантує кожному право на отримання ефективної медичної допомоги, статтею 3 Конституції передбачено, що людина, її здоров’я та життя визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, статті 6, 39 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров’я» передбачають право людини на кваліфіковану медичну допомогу та інформацію про стан його здоров’я і можливі ризики для життя.

Працівниками Черкаської міської лікарні було порушено моє право на належну та ефективну медичну допомогу. Через несумлінне ставлення лікарів Черкаської міської лікарні до своїх професійних обов'язків, мені надана неякісна медична допомога, що негативно вплинула на стан мого здоров'я.

У висновку спеціалістів центру судово-медичних послуг від 08.04.2013 року, в пункті 1 підсумкової частини встановлено, що на момент первинного звернення позивача до медичної установи відповідача і протягом лікування діагноз з приводу травми в ділянці променево-зап'яскового суглобу було встановлено не вірно, хоча на момент первинного звернення 02.02.2013 року лікарі могли встановити правильний діагноз, а якщо було допущено помилку, то могли виправити її 06.02.2013 року шляхом адекватного лікування (пункт 3 висновку, додається).

За таких обставин мені було завдано матеріальної шкоди. На неналежне лікування в Черкаській міській лікарні та подальше лікування спричинених ним ушкоджень мого здоров'я мною було витрачено 3600 грн., що підтверджується розрахунковими документами про сплату послуг та ліків. На проведення хірургічного втручання (операції) в Інституті травматології та ортопедії АМН України для виправлення помилки і недоліків лікарів Черкаської міської лікарні та придбання відповідних ліків мною було витрачено ще 5200 грн., що також підтверджується платіжними розрахунковими документами. Загальна сума матеріальних витрат 8800 (вісім тисяч вісімсот) грн.

Згідно з п. 5 Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» відповідальність юридичної особи настає лише у випадках, коли особа, з вини якої заподіяна шкода, знаходиться з даною організацією в трудових відносинах. Із змісту п. 9 вищевказаного Пленуму Верховного суду України вбачається, що коли відшкодування шкоди в натурі неможливе, потерпілому відшкодовуються в повному обсязі збитки відповідно до реальної вартості на час розгляду справи втраченого майна, робіт, які необхідно провести, щоб виправити пошкоджену річ, усунути інші негативні наслідки неправомірних дій заподіювача шкоди.

Окрім того, внаслідок неналежного лікування, мені також було заподіяно моральну шкоду, яка полягає у фізичному болю та стражданнях виражених у тривалому розладі мого здоров'я наслідок оперативного хірургічного втручання та моєю непрацездатністю. Несвочасне та невірне встановлення діагнозу лікарями Черкаської міської лікарні перешкодили реалізації моїх сімейних та професійних

планів. Дана ситуація призвела до стресу на ґрунті переживань і психологічного перевантаження, що викликало нервово виснаження та психічну роздратованість. Неналежне виконання лікарями Черкаської міської лікарні своїх посадових обов'язків призвело до різкої, несподіваної і тривалої в негативний бік зміні звичного способу та якості мого життя.

Відповідно до ст. 23 ЦК України розмір відшкодування моральної шкоди визначається з урахуванням характеру заподіяних фізичних і моральних страждань, інших негативних наслідків.

За наслідком обставин розмір моральної шкоди я оцінюю в 4000 (чотири тисячі) грн.

Згідно ч. 1 ст. 1166, ч. 1 ст. 1167 ЦК України майнова і моральна шкода, завдана фізичній особі, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Згідно ч. 1 ст. 1172 ЦК України юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків.

З огляду на те, що мені було заподіяно шкоди з вини працівників Черкаської міської лікарні під час виконання останніми своїх трудових обов'язків, обов'язок по відшкодуванню шкоди покладається на Черкаську міську лікарню.

На підставі ст. 3 ЦПК України, статей 23, 1166, 1167, 1172 ЦК України, п. 5, 9 Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» -

ПРОШУ:

1. Прийняти позовну заяву до розгляду.
2. Призначити комісійну судово-медичну експертизу на предмет встановлення факту надання неналежної медичної допомоги та ушкодження здоров'я.
3. Витребувати у Черкаській міській лікарні мою медичну картку, історію хвороби.
4. Стягнути на мою користь з Черкаської міської лікарні 8800 (вісім тисяч вісімсот) грн. матеріальної шкоди.
5. Стягнути на мою користь з Черкаської міської лікарні 4000 (чотири тисячі) грн. моральної шкоди.

Додаток: 1. Копія висновку спеціалістів центру судово-медичних послуг.

2. Копія позовної заяви на 2 арк. у 2 прим.

Розрахункові документи, що підтверджують оплату наданих медичних послуг та ліків Квитанція про сплату судового збору.

Реквізити Генпрокуратури, Міністерства охорони здоров'я України. Управління охорони здоров'я в областях		
Назва органу	Контактні телефони	Адреса
Кабінет Міністрів України (гаряча лінія)	0-800-507-309 (безкоштовно)	01008, м.Київ, вул. Грушевського, 12/2
Генеральна прокуратура України	(044) 280-10-20	м. Київ, вул. Різницька 13/15
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (гаряча лінія)	(044) 253-75-89 0-800 501-720 (безкоштовно)	01008, м. Київ, вул. Інститутська, 21/8
Міністерство охорони здоров'я України	(044) 253-61-94	01601, м. Київ, вул. Грушевського, 7
Міністерство охорони здоров'я АР Крим	(0652) 27-40-00	95026, м. Сімферополь, вул. Семашка,8
Управління охорони здоров'я Вінницької ОДА	(0432) 35-31-65	21036, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7
Управління охорони здоров'я Волинської ОДА	(0332) 24-15-81	43000, м. Луцьк, вул. Суворова, 5
Головне управління охорони здоров'я Дніпропетровської ОДА	(0567) 42-87-62	49004, м. Дніпропетровськ, проспект Кірова, 2
Управління охорони здоров'я Донецької ОДА	(062) 307-61-55 (062) 334-37-01	83105, м. Донецьк, бул. Пушкіна, 34
Управління охорони здоров'я Житомирської ОДА	(0412) 47-44-22	10014, Житомир, вул. Мала Бердичівська, 25
Управління охорони здоров'я Закарпатської ОДА	(0312) 23-25-62	88000, м. Ужгород, пл. Народна, 4
Управління охорони здоров'я Запорізької ОДА	(0612) 24-63-83	69107, м. Запоріжжя, пр-т Леніна,164
Управління охорони здоров'я Івано-Франківської ОДА	(0342) 55-20-14	76004, м. Івано- Франківськ, вул. Грушевського, 21
Управління охорони здоров'я Київської ОДА	(044) 484-15-70	04053, м. Київ, вул. Артема, 45
Управління охорони здоров'я Кіровоградської ОДА	(0522) 24-04-71	25022 м Кіровоград, вул. Дзержинського , 74/42
Управління охорони здоров'я Луганської ОДА	(0642) 58-59-45	91000, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3-а
Головне управління охорони здоров'я Львівської ОДА	(032) 276-45-92	79005, м. Львів, вул. Конопницької, 3
Управління охорони здоров'я Миколаївської ОДА	(0512) 37-89-19	54030, м. Миколаїв, вул. Спаська, 18
Управління охорони здоров'я Одеської ОДА	(048) 722-52-00	65107, м. Одеса, вул. Канатна, 83
Управління охорони здоров'я Полтавської ОДА	(0532) 27-33-66 (0532) 27-47-35	36011, м. Полтава, вул. Комсомольська, 44
Управління охорони здоров'я Рівненської ОДА	(0362) 22-50-34 (0362) 22-20-89	33028, м. Рівне, вул. 16 липня, 38
Управління охорони здоров'я Сумської ОДА	(0542) 78-82-10 (0542) 25-04-02	40022, м. Суми, вул. Дзержинського, 57
Управління охорони здоров'я Тернопільської ОДА	(0352) 52-10-71	46021, м. Тернопіль, вул. Грушевського, 8
Управління охорони здоров'я Харківської ОДА	(057) 705-10-85	61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, корп. 9

Управління охорони здоров'я Херсонської ОДА	(0552) 42-03-59	73000, м. Херсон, вул. 295 Стрілецької дивізії, 21
Управління охорони здоров'я Хмельницької ОДА	(0382) 76-51-65	29000, м. Хмельницький, вул. Шевченка, 46
Управління охорони здоров'я Черкаської ОДА	(0472) 37-93-39	18001, м. Черкаси, бул. Шевченка, 185
Головне управління охорони здоров'я чернівецької ОДА	(0372) 55-28-63	58010, м. Чернівці, вул. Грушевського, 1
Управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА	(0462) 24-01-82 (0462) 24-11-17	14005, м. Чернігів, вул. Щорса, 1-б
Головне управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Київської МДА	(044) 284-08-75	01034, м. Київ, вул. Прорізна, 19
Управління охорони здоров'я Севастопольської МДА	(0692) 54-23-67	99011, м. Севастополь, вул. Гоголя, 4-а

Використана література

- Конституція України
- Кримінальний кодекс України
- Кодекс про адміністративні правопорушення
- Цивільний кодекс України
- Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
- Закон України «Про прокуратуру»
- Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»
- Закон України «Про захист прав споживачів»
- Указ Президента України від 07.02.2008р. № 109/2008 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування»
- Пленум Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди»
- Наказ МОЗ України від 28.11.2012р. № 752 «Про порядок контролю якості медичної допомоги»
- Наказ МОЗ України від 14.02.2012р. № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкції щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форм власності та підпорядкування»
- Наказ МОЗ України від 10.02.2011р. № 80 «Про затвердження Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики»
- Наказ МОЗ України від 02.02.2011 № 49 «Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики»
- Наказ МОЗ України від 05.06.98 № 153 «Про затвердження таблиць оснащення виробами медичного призначення структурних підрозділів закладів охорони здоров'я»
- Наказ МОЗ України від 29.03.2002р. № 117 «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників»
- Наказ МОЗ України від 19.12.97 № 359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів»
- Наказ МОЗ від 23.11.2007 № 742 «Про атестацію молодших спеціалістів з медичною освітою»
- Наказ Генерального прокурора України від 21.06.2012р. №9 гн «Про організацію роботи з розгляду і вирішення звернень та особистого прийому в органах прокуратури України»
- Міжнародний кодекс медичної етики
- Практика розгляду судових справ у сфері охорони здоров'я
- Етичний кодекс лікаря України (прийнято та підписано на Всеукраїнському з'їзді лікарських організацій та X з'їзді Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) в м.Євпаторії 27 вересня 2009 року)